

*Laitilan*

**VUOSI 2018**

## Sisältö

Toimitusjohtajan katsaus . . . . .	s. 3
Yhtiö . . . . .	s. 4
Yhtiön toimialasta Suomessa . . . . .	s. 4
Olellaisia tapahtumia tilikaudella . . . . .	s. 5
Tuotanto, liikevaihto, tulos ja tunnuslukuja . . . . .	s. 6
Tuotekehitys ja uudet tuotteet . . . . .	s. 7
Liiketoiminnan riskeistä . . . . .	s. 8–9
Yhtiön ympäristönsuojelun periaatteita . . . . .	s. 9
Henkilöstö . . . . .	s. 10
Osakepääoma, omat osakkeet ja valtuutukset . . . . .	s. 10
Osakkeenomistajat ja yhtiön johdon osakeomistus . . . . .	s. 11
Yhtiön johto ja tilintarkastajat . . . . .	s. 11
Arvio todennäköisestä kehityksestä kuluvalle tilikaudella . . . . .	s. 11
Hallituksen esitys osingonjaosta . . . . .	s. 11
Tuloslaskelma . . . . .	s. 12
Tase . . . . .	s. 13
Tilintarkastuskertomus . . . . .	s. 14–15



## Toimitusjohtajan katsaus

*On mieltä lämmittävää huomata, että suomalaiset arvostavat sitä johdonmukaista työtä, jota olemme viimeisen 25 vuoden aikana pyrkineet tekemään. Taloustutkimus Oy:n yhdessä Markkinointi & Mainonta -lehden kanssa tekemän jokavuotisen brändien arvostus -tutkimuksen tulokset heijastelevat myös suurempaa kuvaa, jossa pienempien toimijoiden työlle annetaan yhä enemmän arvostusta. Tutkimuksen tulokset kertovat Laitilan Kukon olevan suomalaisten eniten arvostama olutbrändi. Teemme kaikemme, jotta saamamme arvostus säilyy myös tulevaisuudessa.*

Tänä vuonna 23. maaliskuuta yhtiömme täytti 25 vuotta. Koko neljännesvuosisataisen olemassaolomme ajan olemme pyrkineet toimimaan omaatuntoamme herkällä korvalla kuunnellen. Kuiskattelut ovat mitä ilmeisimmin olleet oikean suuntaisia, sillä näyttäisi vahvasti siltä, että yhtiömme ja samalla Kukko-oluen arvostusta on nostanut paitsi hyvä maku, myös toimintatavoihimme sisäänrakennettu arvomaailma. Toimintamme ekologisuus tulee näkymään yhtiömme markkinoinnissa entistäkin enemmän kuluvalle tilikautena. Joitakin teemaan kuuluvia ulostuloja löytänyt jo tästä vuosikirjastakin. Kuluneen tilikauden merkittävin ympäristöllinen tekemämme oli huhtikuussa tehtaan katolla käynnistynyt Vakka-Suomen suurin aurinkovoimala. Voimala koostuu 688 laadukkaasta Naps Saana 300 W -aurinkopaneelista, joiden yhteenlaskettu teho on 205 kWp. Voimalan tuotto on tarkoitus käyttää kokonaisuudessaan tehtaalla eikä sitä jaeta kantaverkkoon. Voimala on ylittänyt kaikki odotuksemme ja sen tuotto saavutti parhaimpana kesäkuukautena noin 17 % osuuden



koko tehtaalla käyttämästä sähköenergiasta. Loppuosa sähköstä tuotettiin tuulivoimalla kuten tähänkin asti. Vuodesta 2001 lähtien tekemillämme valinnoilla olemme säästäneet hiilidioksidipäästöjä verrattuna hiililauhteella tuotettuun energiaan kokonaista 27 000 tonnia.

Toimintatavoihimme pääsee helpoimmin tutustumaan vierailamalla Laitilassa sijaitsevassa tehtaassamme, jonne vierailuryhmät voivat varata tehdas-esittelyjä. Tehtaalla on nykyään myös ympäri vuoden avoinna oleva tehdasmyymälä. Vuoden 2018 heinäkuussa avattiin kesäterassina toimiva Panimoravintola Kukko tehtaalla etupihaan puistoalueelle. Tehtaalla pihalle kurvaavat matkakaajat saavatkin kesäkuukausina nauttia tuopeistansa erittäin tuoreita pienpanimojuomia ja lautaseltaan esimerkiksi ylistäviä arvioita saaneita, alusta loppuun lähituotettuja ja hiiligrillillä grillattuja burgereita. Jo suunnitteluvaiheessa oli selvää, että ravintolan ruoanvalmistuksessa pystytään hyödyntämään tehtaalla omia sivuvirtoja. Tämän lisäksi annoksissa haluttiin korostaa paikallisen tuotannon korkeaa laatua. Burgereidemme pihvit ovatkin peräisin lähistöllä kasvaneesta Mustosen tilan Black Angus -rotukarjasta, joka on kasvatettu oluidemme valmistuksessa syntyvällä mäskillä. Olutmaltaiset briossisämpylät leipoo Tiihosen Leipomo, juustot räätäli Saloniemen Juustola ja mainetta niittäneiden ranskalaisten perunat sekä tuoreet lähimunat tulevat meille naapurista Isotuvan tilalta. Myös käyttämämme vihannekset ovat kasvaneet Laitilan kylillä.

*Tervetuloa kesäterassille!*

Rami Aarikka  
toimitusjohtaja



## HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS tilikaudelta 1.1. - 31.12.2018



### Yhtiö

Laitilan Wirvoitusjuomatehdas Oy:n päätoimiala on virvoitusjuoma- ja panimoteollisuuden tuotteiden valmistus ja tukkukauppa. Yhtiö on rekisteröity kaupparekisteriin 23.3.1994. Yhtiön kotipaikka on Laitilan kaupunki.

Yhtiöllä on sivuliike Ruotsissa, Laitilan Svenska Filial, rek.nro 516411-3226.

Yhtiöllä on aputoiminimiä Fisutta, Koulustuomisto Monessa, Helsingin Wirvoitusjuomatehdas, Aletrade Finland ja Mestaripanimo.

### Yhtiön toimialasta Suomessa

Suomessa toimii kaksi panimoyhdistystä: Pienpanimoliitto ry sekä Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry. Pienpanimoliittoon kuului tilikauden lopussa kuusikymmentäseitsemän (67) panimoa. Jäsenistä suurin ja samalla kaikista Suomessa toimivista panimoista neljänneksi suurin panimo on Laitilan Wirvoitusjuomatehdas Oy. Suomessa toimii kokonaisuudessaan yli 100 pienpanimoa. Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliittoon kuuluu kuusi yhtiötä: Momentin Group Oy, Oy Hartwall Ab (Royal Unibrew), Olvi Oy, MBH Breweries Oy, Red Bull Finland Oy ja Oy Sinebrychoff Ab (Carlsberg).



#### PAKKAUSLAVOISTA SÄÄSTÖÄ

Olemme säästäneet 24 726 dm<sup>3</sup> puuraaka-ainetta vaihtamalla vanhat lavamme CHEP-lavoihin.



### Olellaisia tapahtumia tilikaudella

Uusi alkoholilaki astui osittain voimaan 1.1.2018 ja kokonaisuudessaan 1.3.2018.

Merkittävimpiä lain aiheuttamia muutoksia olivat myynnin salliminen enintään 5,5 % alkoholia sisältäville juomille sekä lonkeroiden valmistustapamuutos, joka sallii etyyli pohjaisten alkoholijuomien myynnin päivittäistavara-kaupassa. Nämä molemmat kohdat vaikuttivat merkittävästi jakelunaviin, tarjontaan ja kilpailun kiristymiseen.

Alle 500.000 litraa vuodessa tuottaville panimoille lakimuutos toi suoramyntioikeuden panimon itse valmistamille enintään 12 %:sille oluille. Muutos on erittäin tervetullut, mutta jäi ikävästi puolitehen useiden pienpanimoiden jäättyä suoramyntiluvan ulkopuolelle. Laitilalle lakimuutos mahdollisti enintään 5,5 % alkoholia sisältävien juomien suoramyntin tehtaalta ilman elintarvikkeiden myyntivelvoitetta. Tämän ansiosta tehtaanimyymälään palkattiin kokoaikainen myyjä ja myymälä oli ensimmäistä kertaa auki koko vuoden.

Pienpanimo-oluiden suosio kasvoi yhä tuoden markkinoille useita uusia yrittäjiä mielenkiintoisine oluineen. Pienpanimoiden määrän uskotaan kasvavan kuluvaanakin vuonna, vaikka panimoiden määrä on jo noussut yli sadan.

Kukko Hella -oluen vienti Ruotsiin alkoi kesäkuussa 2018. Hella nousi nopeasti Ruotsin myydyimmäksi pienpanimo-olueksi. Viennin pääpaino tulee jatkossa olemaan Ruotsin ohella Keski-Euroopassa sekä etenkin Aasiassa. Laitilan Skumpan toimitukset Kiinaan alkoivat tilikauden lopulla. Kukkoja vietiin tilikauden aikana myös Venäjälle ja kuluva tilikaudella odotetaan Kukkojen rantautuvan myös Kiinaan.

Taloustutkimus Oy:n ja Markkinointi & Mainonta -lehden teettämän vuotuisen suuren bränditutkimuksen mukaan Suomen arvostetuin olut on Laitilan Kukko. T-Median yhdessä Talouselämä-lehden kanssa tekemässä vuotuisessa Maine & Luottamus -selvityksessä yhtiön maine ja kuluttajien luottamus yhtiöön todettiin erittäin korkeaksi.

Investointimme olivat tilikaudella nettona yhteensä 1.262.443,67 (787.213,73) euroa. Lisäksi pysyvien vastaavien ennakomaksuihin on aktivoitu ennakomaksuina ja keskeneräisinä hankintoina 89.167,65 euroa hankkeista, jotka valmistuvat vuonna 2019 tai myöhemmin. Investoinneista kohdistui rakennuksiin 300.479,00 (20.326,00) euroa sekä koneisiin, laitteisiin ja järjestelmiin 961.964,67 (766.888,00) euroa.



Olutkaspiteetin kasvattamiseksi panimoon asennettiin tilikauden aikana useita uusia käymistankkeja. Kesän aikana asennetut tankit nostivat vuotuisesta käymiskapasiteettia noin kolme miljoonaa litraa, jonka jälkeen koko oluen käymiskapasiteetti on vuositasolla noin 15 miljoonaa litraa.

Huhtikuussa 2018 tehtaan katolle asennettiin lähialueen suurin aurinkovoimala. Investoinnilla halutaan sähköomavaraisuuden kasvattamisen lisäksi vahvistaa asemaa Suomen ympäristöystävällisimpänä panimona (Greenpeace 2016). Uusi aurinkovoimala on teholtaan 205 kWp. Yhteistyökumppanina toimii paikallinen sähköyhtiö Lännen Omavoima sekä suomalainen aurinkovoimapiioneerit Naps Solar Systems Oy. Voimalan tuotto ylitti kalenterivuodelle asetetut tuotto-odotukset.

Heinäkuun puolivälissä tehtaanimyymälän yhteyteen avattiin lähiruokaan ja -juomaan panostava kesäinen terrassiravintola, Panimoravintola Kukko. Tehtaanimyymälä ja ravintola yhdessä muodostivat erittäin vetovoimaisen kokonaisuuden, joiden toimintaa kehitetään lisää kuluva tilikauden aikana.



## Tuotanto, liikevaihto, tulos ja tunnuslukuja

Kokonaistuotantomme tilikauden aikana oli 19,6 (19,8 / 21,2) miljoonaa litraa. Liikevaihto nousi 8,8 % verrattuna edelliseen tilikauteen.

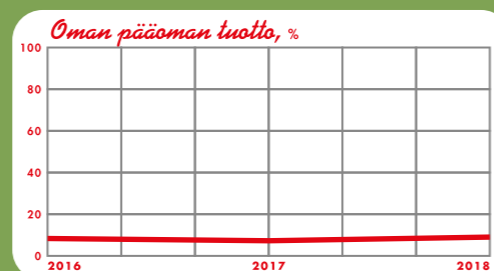
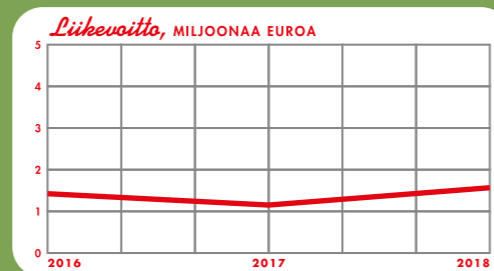
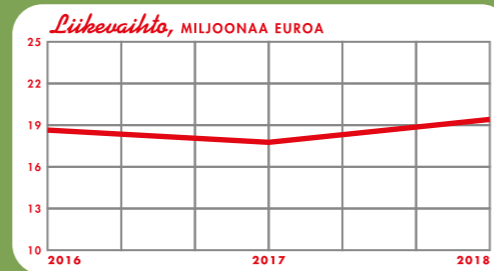
Liikevoitto oli 7,9 (6,6) % liikevaihdosta. Liikevoittoprosentin nousuun oleellisesti vaikutti kasvanut liikevaihto, tehostunut tuotanto sekä onnistunut ostotoiminta. Suunnitelman mukaiset poistokirjaukset olivat tilikaudella 1.158.991,73 euroa. Verotuksessa tehtiin 8.574,93 euroa suuremmat poistot. Tämä ilmenee tuloslaskelman alaosassa poistoeron muutoksena ja taseessa tilinpäätössiirtojen kertymän (poistoerojen) lisäyksenä.

### Taloudellisia tunnuslukuja:

Tilikausi	2018	2017	2016
Liikevaihto	19.432.132	17.858.748	18.700.729
Liikevoitto	1.544.679	1.173.309	1.478.077
Liikevoitto-%	7,9 %	6,6 %	7,9 %
Oman pääoman tuotto-%	9,4 %	7,2 %	8,3 %
Omavaraisuusaste-%	66,8 %	66,0 %	69,6 %

Oman pääoman tuotto-% on laskettu: (tilikauden tulos ennen satunnaisia erii miinus tuloverot) / (keskiarvo vuoden alun ja lopun taseen osoittamasta omasta pääomasta + 80 % kertyneestä poistoerosta) x 100. Yhtiön johto pitää tätä laskentatapaa oikeutettuna, koska konsernituotot kilpailijat konsernituotoksissaan jakavat poistoeron kaltaiset tilinpäätöskertymät omaan pääomaan ja verovelkaan. Omavaraisuusaste on laskettu vastaavasti poistoerolla näin korjatun oman pääoman mukaan, mikä oli 31.12.2018:

	2018	2017	2016
Korjattu oma pääoma, €	12.741.742	13.072.989	14.134.300
Ulkona olevat osakkeet, kpl	5.125.092	5.125.092	5.125.092
Osaketta kohden, €	2,49	2,55	2,76



## Tuotekehitys ja uudet tuotteet

Aktiivinen ja joustava tuotekehitys ovat liiketoimintamme ydintä. Toiminnan tavoitteena on kehittää markkinoille uusia, innovatiivisia ja kannattavia tuotteita sekä kehittää olemassa olevia tuoteryhmiä. Vuotuiset kehityskulut on kirjattu yhtiön tilikauden kuluihin. Tunnetuimmat tuotemerkkimme olivat tilikauden aikana alkoholituotteista Kukko-oluet, Into-lonkerot, Oiva-siiderit ja Skumppa-kuplajuomat sekä long drink -juomat Brändy, Gini ja Spritzer. Virvoitusjuomissa valmistamme vanhan ajan limonaadeja kuten Sitruunasoodaa sekä Herra Hakkaraisen limonaadeja.

Tilikauden aikana Alkon käsityöläisoluena lanseerattiin Laitilan Neipa 7,5 %. Olutuutuuksina lanseerattiin Kukko Vehnä 5,5 %, Kukko IPA 5,5 %, Atlanta American Pils 5,0 %, Mämmi Cream Stout 5,5 %, Kölssi 4,7 %, Laitilan Kekri 5,5 % sekä yhdessä vuoden 2017 Hyvän Tuomaan Mikko Salmin kanssa kehitetty Tuomas Hopfenweizen 5,5 %. Lisäksi long drink -uutuuksina lanseerattiin Sex on the Beach Drinkkilonkero 5,5 % ja Spritzer Long Drink 5,0 %. Limonaadeihin uutuusmakuna lanseerattiin Laitilan Panama Greippi.

Lisäksi yhtiö kehitti useita kaupan keskusliikkeiden oma-merkkituotteita sekä muita yhteistyötuotteita eri toimijoiden kanssa.

Tilikauden 2019 alussa Alkon käsityöläisoluena lanseerattiin Laitilan Brown Ale 5,0 %. Kevään aikana on lisäksi lanseerattu oluissa Laitilan Kellererbier 5,0 % ja Kukko Red Ale 5,0 %. Long Drink -juomana lanseerattiin Laitilan Tom Collins 5,0 %.



### TUULEN VOIMALLA

Vuonna 2001 aloimme käyttämään ainoastaan tuulivoimaa, tiettävästi ensimmäisenä tuotantolaitoksena Suomessa. Tällä tavoin olemme säästäneet 27 223 hiilitonnia.



## Liiketoiminnan riskeistä

Laitilan Wirvoitusjuomatehdas Oy:n riskienhallinnan tavoitteena on tunnistaa liiketoimintaan ja asetettujen tavoitteiden toteutumiseen vaikuttavat uhat ja mahdollisuudet. Riskienhallinnan tavoitteena on myös ennaltaehkäistä riskien toteutumista ja varautua hallittuun toimintaan poikkeamatilanteissa. Hallitus vastaa yhtiön riskienhallintapolitiikasta ja valvoo sen toteuttamista. Toimitusjohtaja vastaa siitä, että riskienhallinta on asianmukaisesti järjestetty. Jokaisella henkilökuntaan kuuluvalla on oma vastuu tunnistaa yhtiön tavoitteiden toteutumista uhkaavia riskejä. Riskienhallinnalla turvataan yhtiön liiketoiminnan jatkuvuus ja strategian toteutuminen. Yhtiöllä on sertifioitu FSSC 22000 -tuoteturvallisuusjärjestelmä, jonka avulla ehkäistään tuoteturvallisuusriskejä. Järjestelmä on välttämättömän kansainvälisessä kaupassa.

Jatkuvassa muutoksessa sekä toiminnallisesti että lakiteknisesti olevaan panimo- ja virvoitusjuoma-alaan kuuluu luontaisesti liiketoiminnallisia riskejä. Toimialan riskien lisäksi yhtiö pyrkii välttämään muita liiketoiminnan jatkuvuutta vaarantavia tai oleellisesti vahingoittavia riskejä, jotka voivat aiheutua virheellisistä rekrytoinneista, epäonnistuneista sisäisistä prosesseista ja järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä.

Yhtiön johto on määritellyt potentiaalisia riskejä, joilla voi olla vaikutusta tulevaisuuden kannattavuuteen ja kehitykseen.

### Strategisia riskejä:

- Kiristynyt kilpailu voi heikentää yhtiön kannattavuutta.
- Satovaihtelut ja yleinen talouskehitys vaikuttavat oleellisesti raaka-ainekustannuksiin ja voivat sitä kautta aiheuttaa riskejä pitkäaikaisten tuotantosopimusten kannalta. Markkinamuutokset vaativat tuotannon jatkuvaa tehostamista ja aktiivista kustannustason seuranta.
- Yhtiön operatiivisia riskejä hallitaan kehittämällä sisäisiä prosesseja ja ohjeistuksia sekä huolehtimalla riittävästä sisäisestä

valvonnasta ja tarkastuksesta. Riskejä pyritään hallitsemaan myös jatkuvalla automatisoinnin kehittämisellä ja sen avulla kerättävällä tuotantotiedolla. Tuotannon tehokkuuden seurantaan on rakennettu mittareita, joiden avulla tehokkuutta pystytään seuraamaan luotettavasti. Operatiivisten riskien hallintaan liittyy myös työympäristön ja työolosuhteiden jatkuva kehittäminen.

• Henkilöstöriskejä pyritään ennakoidaan hyvän työnantajakuvan ylläpidolla, mikä edellyttää hyvää johtamista, palkitsemis- ja koulutusjärjestelmien kehittämistä sekä varahenkilöjärjestelmän varmistamista.

- Yhtiöstä johtumattomien ulkopuolisten riskien välttämiseksi mahdolliset kriittiset pisteet on kartoitettu ja ne päivitetään säännöllisesti.
- Valtiovallan ennalta arvaamattomat ja panimotalalle mahdollisesti haitalliset päätökset voivat hankaloittaa kaikkien alan toimijoiden asemaa.
- Vientitoiminnot lisäävät riskejä.

### Rahoituksellisia riskejä:

- Rahoitusriskien hallinnalla pyritään minimoimaan rahoitusmarkkinoiden haitalliset muutokset ja niiden vaikutukset yhtiön tulokseen ja maksuvalmiuteen. Yhtiön lainat on sidottu lyhyisiin markkinakorkoihin. Markkinakorkojen muutokset vaativat aktiivista seuranta yhtiön hallitukselta. Lainojen suojaustarvetta korkojen nousua vastaan seurataan aktiivisesti.
- Likviditeettiriskien hallinnan tavoitteena on rahoituksen varmentaminen kaikissa tilanteissa.
- Yhtiön saatavien luottoriski on hyvin hallinnassa, sillä yhtiö myy merkittävän osan tuotteistaan vakavaraisille keskusliikkeille. Merkittäviä riskikeskittymiä ei ole näköpiirissä.
- Vientitoimintojen käynnistyessä valuutariskit kasvavat. Tarvittaessa valuutariskit minimoidaan suojauksilla.

Panimo- ja virvoitusjuomateollisuus on pääomavaltainen toimiala. Suuri osa yhtiömme varallisuudesta on sidottu tuotantolaitoksiin ja -laitteisiin. Siten esimerkiksi tulipalo, vakava konerikko tai ilkeä voimavarojen häviö voi aiheuttaa merkittäviä omaisuus- ja keskeytysvahinkoja sekä muita epäsuoria haitallisia vaikutuksia yhtiön toimintaan. Pyrimme suojautumaan näiltä riskeiltä arvioimalla riskienhallinnan kannalta tuotantolaitoksia, -laitteita ja -prosesseja. Tarkistamme vuo-

sittain vakuutuksemme osana riskien kokonaishallintaa ja suoritamme kahden vuoden välein kattavan riskikartoituksen yhdessä vakuutusyhtiön kanssa. Vakuutuksilla pyritään peittämään riskit, jotka on taloudellisesti tai muista syistä järkevää hoitaa vakuuttamalla. Olemme myös panostaneet tilojen ja laitteistojen jatkuvaan kunnossapitoon, huoltoon ja vikojen ennaltaehkäisyyn.

Vireillä ei ole oikeudenkäyntejä tai muitakaan kiistakysymyksiä, jotka vaikuttaisivat oleellisesti yhtiön toiminnan tulokseen.

Yhtiön ulkopuolisiin riskeihin varaudutaan toimialan aktiivisella seurannalla ja toimintojen huolellisella suunnittelulla.

## Yhtiön ympäristönsuojelun periaatteita

Laitilan Wirvoitusjuomatehtaalla on Lounais-Suomen Aluehallintoviraston myöntämä ympäristölupa, jonka puitteissa yhtiö toimii. Olemme sitoutuneet noudattamaan kestävä kehityksen periaatteita ja ottamaan huomioon toiminnassamme terveys-, ympäristö- ja turvallisuusnäkökohdat. Toimintaa kehitetään ympäristö- ja laatuohjelman mukaisesti, päivittäen kehityskohteet vuosittain.

- Yhtiöllä on elokuussa 2013 sertifioitu ISO 14001:n mukainen ympäristöjärjestelmä.
- Vuodesta 2001 lähtien tuotantolaitoksella on käytetty sähköenergian lähteenä ainoastaan tuulivoimaa. Tuulivoiman ansiosta olemme vuodesta 2001 lähtien säästäneet hiilidioksidipäästöjä yhteensä yli 27 000 tonnia, verrattuna hiililauhteella tuotettuun sähkөөn.
- Kevästä 2018 lähtien yhtiöllä on ollut oma aurinkovoimama, jonka koko kapasiteetti tulee yhtiön omaan käyttöön.
- Yhtiön jätevesipäästöjä tarkkaillaan riippumattoman laboratorion toimesta.
- Toiminnasta syntyvä jäte lajitellaan ja kaikki kierrätyskelpoinen jäte toimitetaan kierrätettäväksi.

- Panimosta syntyvä mallasjäte toimitetaan kaikki hyötykäyttöön seuraavasti:
  - o n. 500 kg yhtiön kesälampaiden ravinnoksi
  - o n. 2.000.000 kg paikalliselle lihakarjatilalle eläinten rehuksi
- Lasi-, pahvi-, puu- ja paperijäte toimitetaan uusiokäyttöön.
- Energiajäte toimitetaan energiapolttoaineena hyödynnettäväksi.
- Alumiini- ja muu metallijäte toimitetaan materiaalina hyödynnettäväksi.
- Yhtiön käyttämä kaukolämpö tuotetaan paikallisella sahalaitoksella puun kuoresta ja lastusta.
- Tuotannossa käytetty höyry tuotetaan nestekaasulla.
- Yhtiön koko henkilökunta on sitoutettu ympäristövastuullisuuden omassa työympäristössään.
- Yhtiöllä on energiatehokkuussopimus.



## Henkilöstö

Laitilan Wirvoitusjuomatehtaan tavoitteena on olla yhtiö, jolla on hyvinvoiva ja parhaan mahdollisen osaamisen omaava sekä hyvin johdettu henkilöstö. Yhtiö henkilö-

töineen on sitoutunut noudattamaan seuraavaa yhdessä määriteltyä toimintapolitiikkaa: *Toimintamme päämääränä on tuottaa laadukkaita laitilalaisia juomia siten, että ne täyttävät asiakkaiden ja loppukuluttajien laadulliset ja mielikuvalliset toiveet sekä viranomaisten toiminnalle asettamat vaatimukset. Koko henkilöstömme on sitoutunut jatkuvaan tuotteiden, palveluiden ja toiminnan laadun parantamiseen sekä ympäristöarvojen huomioimiseen. Kunnioitamme kaikessa toiminnassamme voimassa olevaa lainsäädäntöä. Asetamme toiminnallemme tavoitteita, joita seuraamme säännöllisesti. Reagoimme nopeasti mahdollisiin poikkeamiin, jolloin varmistamme kilpailukykyämme myös tulevaisuudessa. Panostamme henkilöstöemme hyvinvointiin ja koulutukseen varmistaen näin toimintapolitiikkamme sisältämisen koko yhtiössä. Viestimme itsestämme avoimesti ja aktiivisesti kaikille tärkeille sidosryhmillemme.*

Yhteisenä tavoitteena on yhtiön liiketoiminnan tavoitteiden saavuttamisen edistäminen. Työolosuhteiden jatkuvalla kehittämisellä yhtiö haluaa jatkossakin olla alueensa tavoitelluin työnantaja.

**Laitilan Wirvoitusjuomatehtaan arvot ovat:**

**Y = Yhteistyö**

**Y = Ylpeys**

**A = Asiakaslähtöisyys**

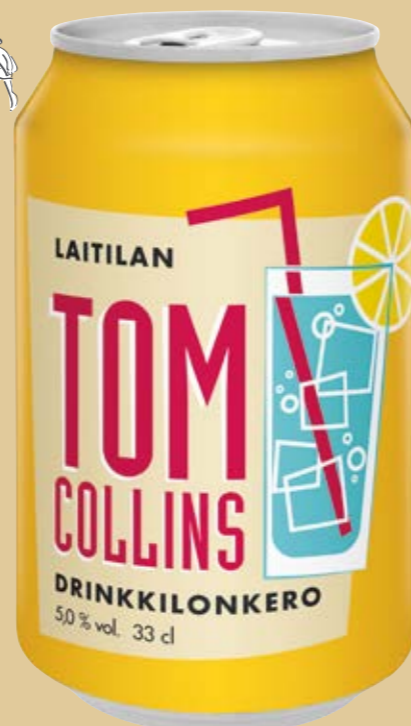
Henkilöstön kokonaismäärä oli vuoden lopussa 59 (58). Tilikauden aikana palveluksessa oli lisäksi 28 (21) määräaikaista työntekijää. Yhtiön keskimääräinen työntekijämäärä tilikaudella oli 61 (2017/57 ja 2016/53).

Henkilöstökulut tilikauden aikana olivat 3.061.645,59 (2.751.259,72) euroa. Henkilöstökulujen osuus oli 15,8 (15,4) % liikevaihdosta. Yhtiön koko henkilöstö oli kannustepalkkauksen piirissä. Yhtiö on solminut toimitusjohtajan kanssa toimitusjohtajasopimuksen.



### MÄSKIN JATKOKÄYTTÖ

Olemme lahjoittaneet 2 miljoonaa kiloa oluen valmistuksesta syntyvää mäskiä paikalliselle nuorelle maatalousyrittäjälle karjan rehuksi.



## Osakepääoma, omat osakkeet ja valtuutukset

Laitilan Wirvoitusjuomatehdas Oy:n osakepääoma oli tilikauden alkaessa ja päättyessä 43.074 euroa jakaantuen 5.125.806 osakkeeseen. Osakkeista 5.125.092 kpl on ulkona ja yhtiön hallussa on 714 kpl vastaten 0,01 prosenttia yhtiön osakepääomasta ja äänimäärästä. Omat osakkeet ovat jääneet yhtiön haltuun aiemmalla tilikaudella eikä niitä ole silloisten säännösten määräajassa luovutettu eikä mitätöity. Yhtiön osakkeilla ei ole nimellisarvoa.

Varsinainen yhtiökokous 4.4.2018 valtuutti hallituksen päättämään 4.4.2019 mennessä osakepääoman korottamisesta uusmerkinnällä. Valtuutus sisältää oikeuden poiketa osakeyhtiölain määrittämiin rajoituksiin osakkeenomistajien merkintätuoikeudesta. Valtuutus sisältää oikeuden enintään 768.870 uuden osakkeen antamiseen sekä enintään 714 yhtiön hallussa olevan oman osakkeen luovuttamiseen maksua vastaan tai maksutta. Yhtiö ei järjestänyt valtuutuksen oikeuttamaa osakeantia eikä luovuttanut omia osakkeita tilikauden aikana eikä sen päätyttyä.

## Osakkeenomistajat ja yhtiön johdon osakeomistus

Yhtiöllä oli tilikauden päättyessä 764 (754) osakasta. Tilikauden päättyessä ulkona oli 5.125.092 osaketta.

Yhtiön suurimmat osakkeenomistajat ovat tilanteessa 31.12.2018:

Osakkeenomistajat tehtävä johdossa	osakkeita	%
<b>Markku Pilppulan kp.</b>	<b>632.759</b>	<b>12,35 %</b>
<b>Rami Aarikka</b> hallituksen jäsen, toimitusjohtaja	<b>604.122</b>	<b>11,79 %</b>
<b>Kari Lehto</b>	<b>290.500</b>	<b>5,67 %</b>
<b>Totti Salko</b> hallituksen jäsen, puheenjohtaja	<b>284.636</b>	<b>5,55 %</b>
<b>Jon Granström</b> hallituksen jäsen	<b>281.337</b>	<b>5,49 %</b>
<b>Olli Laihoson kp.</b>	<b>199.316</b>	<b>3,89 %</b>
<b>Jukka-Pekka Isotupa</b>	<b>178.500</b>	<b>3,48 %</b>
<b>Ari Antola</b>	<b>129.577</b>	<b>2,53 %</b>

Kahdeksan suurimman osakkaan omistus oli yhteensä 50,75 % ulkona olevista osakkeista ja äänistä.

Osakkeenomistajina luetelluiden lisäksi hallituksen jäsenistä Esa Wrang omistaa 1.000 osaketta, Anne-Maria Antola-Pilppula 1.815 osaketta ja Jean Karavokyroksen sidosyhtiö 3.000 osaketta. Yhtiön tilintarkastaja ja varatilintarkastaja eivät omista yhtiössä osakkeita.

Osake- ja osakasrekisteriä pidämme yllä Oskari-osakasrekisteriohjelmalla. Olemme luopuneet kokonaan paperisista osakekirjoista. Yhtiön osakkeilla käytiin tilikaudella yleisimmin kauppa Privanet Capital Markets Oy:n listaamattomien osakkeiden markkinapaikalla.

## Yhtiön johto ja tilintarkastajat

Yhtiön hallituksen puheenjohtajana on toiminut Totti Salko ja varapuheenjohtajana Jon Granström. Hallituksen muut varsinaiset jäsenet ovat Rami Aarikka, Esa Wrang, Jean Karavokyros ja Anne-Maria Antola-Pilppula.

Yhtiön toimitusjohtajana on toiminut Rami Aarikka.

Yhtiön tilintarkastaja on KHT Ville Anttila ja varatilintarkastaja KHT Osmo Valovirta.



## Arvio todennäköisestä kehityksestä kuluvalla tilikaudella

Yhtiön hallitus arvioi tilikauden liikevaihdon ja myyntivolyymien nousevan. Kannattavuuden uskotaan pysyvän hyvällä tasolla.

## Hallituksen esitys osingonjaosta

Yhtiön voitonjakokelpoiset varat tilinpäätöksessä ovat 8.648.157,00 euroa, josta tilikauden voitto on 1.199.420,64 euroa. Yhtiön taloudellisessa tilanteessa ei ole tilikauden päättymisen jälkeen tapahtunut olennaisia muutoksia eikä myöskään osakeyhtiölain tarkoittama maksukykyisyydesti vaikuta voitonjakokelpoisten varojen määrään. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle seuraavaa:

- osinkoa jaetaan 0,40 (0,30) euroa osakkeelta kullekin ulkona olevalle 5.125.092 osakkeelle eli yhteensä 2.050.036,80 (1.537.527,60) euroa.

- osingonjakoon käytettävät varat koostuvat tilikauden voitosta 1.199.420,64 euroa sekä edellisten tilikausien voittovaroista 850.616,16 euroa.

## Tuloslaskelma

	31.12.2018	31.12.2017
<b>LIKEVAIHTO</b>	<b>19 432 131,73</b>	<b>17 858 748,26</b>
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos +/-	91 576,85	-42 301,00
Valmistus omaan käyttöön	69 521,59	84 027,08
Liiketoiminnan muut tuotot	116 303,68	117 661,16
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:		
Ostot tilikauden aikana	-7 739 194,44	-7 452 317,22
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	-88 253,34	90 945,77
Ulkopuoliset palvelut	-1 911 172,43	-1 654 696,63
<b>Materiaalit ja palvelut yhteensä</b>	<b>-9 738 620,21</b>	<b>-9 016 068,08</b>
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-2 547 344,21	-2 252 032,68
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-432 780,32	-422 170,64
Muut henkilösivukulut	-81 521,06	-77 056,40
<b>Henkilöstökulut yhteensä</b>	<b>-3 061 645,59</b>	<b>-2 751 259,72</b>
Poistot ja arvonalentumiset		
<b>Suunnitelman mukaiset poistot</b>	<b>-1 158 990,73</b>	<b>-1 166 261,44</b>
Liiketoiminnan muut kulut	-4 205 597,92	-3 911 236,96
<b>LIKEVOITTO (-TAPPIO)</b>	<b>1 544 679,40</b>	<b>1 173 309,30</b>
Rahoitustuotot ja -kulut		
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		
Muilta	0,00	0,00
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Muilta	630,68	337,96
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Muille	-15 552,72	-6 978,36
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-14 922,04	-6 640,40
<b>VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA</b>	<b>1 529 757,36</b>	<b>1 166 668,90</b>
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-8 574,93	63 390,04
Tuloverot	-321 761,79	-190 621,15
<b>TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)</b>	<b>1 199 420,64</b>	<b>1 039 437,79</b>

## Tase

	31.12.2018	31.12.2017
<b>VASTAAVAA</b>		
<b>PYSYVÄT VASTAAVAT</b>		
Aineettomat hyödykkeet	156 890,85	195 198,50
Aineelliset hyödykkeet	10 461 589,36	10 517 697,64
Sijoitukset	4 421,03	4 421,03
<b>Pysyvät vastaavat yhteensä</b>	<b>10 622 901,24</b>	<b>10 717 317,17</b>
<b>VAIHTUVAT VASTAAVAT</b>		
Vaihto-omaisuus	2 129 625,97	2 141 466,70
Pitkäaikaiset saamiset	35 066,62	36 999,42
Lyhytaikaiset saamiset	3 970 855,84	4 555 976,17
Rahat ja pankkisaamiset	2 312 045,71	2 385 672,33
<b>Vaihtuvat vastaavat yhteensä</b>	<b>8 447 594,14</b>	<b>9 120 114,62</b>
<b>VASTAAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>19 070 495,38</b>	<b>19 837 431,79</b>
<b>VASTATTAVAA</b>		
<b>Oma pääoma</b>		
Osakepääoma	43 074,00	43 074,00
Ylikurssirahasto	871 504,09	871 504,09
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	7 448 736,36	7 946 826,17
Tilikauden voitto (tappio)	1 199 420,64	1 039 437,79
<b>Oma pääoma yhteensä</b>	<b>9 562 735,09</b>	<b>9 900 842,05</b>
<b>TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ</b>		
<b>Poistoero</b>	<b>3 973 758,08</b>	<b>3 965 183,15</b>
<b>Vieras pääoma</b>		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	407 280,00	629 520,00
Lyhytaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	222 240,00	240 760,00
Saadut ennakot	15 591,71	15 174,00
Ostovelat	1 629 624,33	1 644 289,61
Muut velat	2 622 733,37	2 916 792,73
Siirtovelat	636 532,80	524 870,25
<b>Lyhytaikainen yhteensä</b>	<b>5 126 722,21</b>	<b>5 341 886,59</b>
<b>Vieras pääoma yhteensä</b>	<b>5 534 002,21</b>	<b>5 971 406,59</b>
<b>VASTATTAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>19 070 495,38</b>	<b>19 837 431,79</b>

## Tilintarkastuskertomus

### Laitilan Wirvoitusjuomatehdas Oy:n yhtiökokoukselle

#### Lausunto

Olen tilintarkastanut Laitilan Wirvoitusjuomatehdas Oy:n (y-tunnus 0964080-5) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2018. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonani esitän, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisäätiset vaatimukset.

#### Lausunnon perustelut

Olen suorittanut tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiani kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa. Olen riippumaton yhtiöstä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaani tilintarkastusta ja olen täyttänyt muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuuteni. Käsitykseni mukaan olen hankkinut lausuntoni perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

#### Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisäätiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu

toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhtiö aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

#### Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenani on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntoni. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa.

#### SIIDERIÄ HÄVIKKIOMENOISTA

Vähensimme syksyllä 2017 lähialueemme jäteomakuormaa 1000 kilolla keräämällä hävikkiomenoita ja valmistamalla niistä siideriä.

Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden

katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytän ammatillista harkintaa ja säilytän ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistan ja arvioin väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelen ja suoritan näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankin lausuntoni perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- Muodostan käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäkseni suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpi-

teet mutta en siinä tarkoituksessa, että pystyisin antamaan lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta.

- Arvioin sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.

- Teen johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teen hankkimani tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aiheutta epäillä yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätökseni on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, minun täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessani lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviiin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntoni. Johtopäätökseni perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhtiö pysty jatkamaan toimintaansa.

- Arvioin tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoin hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistan tilintarkastuksen aikana.

#### Muut raportointivelvoitteet

##### Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen sisältyvän informaation. Tilinpäätöstä koskeva lausuntoni ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenani on lukea toimintakertomukseen sisältyvä informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessäni arvioida, onko toimintakertomukseen sisäl-

tyvä informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimani tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenani on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonani esitän, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teen suorittamani työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomukseen sisältyvässä informaatiossa on olennainen virheellisyys, minun on raportoitava tästä seikasta. Minulla ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

#### Muut lausunnot

Puollan tilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman voiton käyttämisestä sekä muun vapaan oman pääoman jakamisesta on osakeyhtiölain mukainen. Puollan vastuuvapauden myöntämistä hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltani tilikaudelta.

Raumalla, 15. maaliskuuta 2019

Ville Anttila

KHT





**L A I T I L A N   W I R V O I T U S J U O M A T E H D A S**

**Limonaadikuja 4, 23800 Laitila  
Puhelin 02 856 526  
[www.laitilan.com](http://www.laitilan.com)**